

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 ft — kr
Fél évre 3 ft — kr
Negyedévre 1 ft 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlár sora 20 kr.

KÖZÉRTÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:

CIRNER és LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova úgy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

A trónbeszéd.

(Hazafiság és dualizmus. — Modern közgazdaság.
— Vegyes reformok. — Új egyházpolitika. —
A mezőgazdák érdekében. — Királyi ohaja, nem-
zet kívánsága.)

Budapest, 1896. november 26.

Az országgyűlés megnyitása alkalmából Budavárban elhangzott királyi szavak „fontos feladatok megoldására” hívják fel a főrendek és képviselők munkálkodását. Az állami költségvetés megállapításán kívül mindenekelőtt a gazdasági kiegyezés kérdései érdeklik ő felségét. A trónbeszéd ezekre nézve így szól: „Bizton reméljük, hogy kölcsönös méltányossággal mérlegelve a létező viszonyokat és mind a két félnek anyagi erejét, és szem előtt tartva azon nagyfontosságú, a monarchia hatalmi állását érintő politikai érdekeket, melyek mindezen kérdéseknek gyors megoldását teszik kívánatossa, sikerülni fog mindezen ügyeket kelő időben és közmegegyezéssel rendezni, s nem kételkedünk benne, hogy önök is hazafias buzgalommal közre fognak működni ebben az irányban.”

Tessék ezeket a királyi szavakat összevetni Ugronék „negyvennyolcas szövetség”-ével, Kossuthék független-

ségi törekvéseivel, a néppárt nagy részének azon kijelentésével, hogy a „szabadelvű kormány” nem szavazza meg a kvóta-főlemelést és különösen Apponyi grófnak „a gordiusi eszmő kettévágásáról” szóló fejtegetéseivel. A legalkotmányosabb fejedelem hazafias buzgalomra inti a törvényhozás tagjait, hogy a monarchia hatalmi állása érdekében gyors megoldását segítsék elő az Ausztriával szemben függőben levő gazdasági kérdéseknek. Vajjon melyik párt az, mely büszkén vallhatja magáról, hogy azokban a helyes, az üdvös, a hazafias politikát követi? És vajjon ki lesz tovább is elég elfogult, hogy a szabadelvű többségnek ezt az igazán hazafias politikáját aulikusnak, nemzetellenesnek tüntesse föl? ... A trónbeszédnek idézett mondata hiven tükrözti vissza azt az igazságot, hogy ma az és csak az folytat valóban nemzeti politikát, aki a királyi ohajához képest a dualizmust szolgálja, azt a dualizmust, melynek jól felfogott érdeke legkevésbé sem zárja ki Magyarország nemzeti haladását.

*
„További nagyfontosságú feladatuk lesz: az ország közigazgatásá-

nak újjászervezése, melynek foganatba vételét és sikeres végrehajtását az ország érdeke immár parancsolólag követeli. Kormányunk ez irányban meg fogja tenni javaslatait. Elő fogja terjeszteni a vármegyék önkormányzatáról, a vármegyei közigazgatási közegekről, a közigazgatási bizottságokról, a városokról, a községekről és a köztisztviselők felelősségéről szóló törvényjavaslatokat.”

Ehhez fölösleges a kommentár. A Bánffy-kormány és a szabadelvű párt legszebb sikerei közé fogja sorolhatni, ha majd egy-két év múlva azt mondhatja magáról: megreformáltuk, a modern kor igényeihez szabtuk Magyarország adminisztrációját.

*
A trónbeszéd továbbá felöleli a bünyvadi perrendtartás életbeléptetését, a polgári perrend teljes reformját, az általános magánjogi törvénykönyv megalkotását, „melynek előkészítése immár biztos mederbe van terelve.” A közoktatás ügyének előmozdítása, a kereskedelem és ipar fejlesztése érdekében több üdvös intézkedés van ezébe véve.

A pénzügyi téren egyik legfonto-

TÁRCZA.

Az áldozat.

Történetem nem a fantázia szüleménye; az élet zavaros fémkelegéből szakítottam ki, melyben, miként a szétzúzott tűkör legkisebb darabjában is, teljes képet látunk, ha beletekintünk. A számtalan közül egy szomorú példa arra, hogy a modern társadalom nem a szubjektív egyéniséget, a benső tartalmat keresi és nézi alakjában, hanem felületes judiciumait a minden tartalom nélküli, léha külsőre alapítja.

És mégis mily számtalanok azok, kik az ilyen alapon alkotott előteleteknek felülnek, s csak akkor kezdenek józan észükhöz kapkodni, midőn már bukásukat éppen ezen ferde felfogás által teremtett helyzet elkerülhetetlenül magával hozza. ...

De mit használ már akkor akár a társadalomnak, akár magának az áldozatnak, hogy a szerenészetlen ajkairól átok hull a társadalom fejére, s egy utolsó fegyverdurras élfajtja még azt a végső önbekerest is, hogy egyedüli bűne az volt, mert nem tudott az áramlattal szembeállani, hanem engedte magát tova sodortatni, mint a szellő által hullámok közé hullatott gyöngye falevel.

Híresek voltak a főváros szalon-életében a Daróczy miniszteri tanácsosné estélyei, mert valóságos találkozó helyei voltak azok az előkelő és arisztokrata körök illusztris képviselőinek. A ház mindenki által imádott urnőjének különösen két körülmény kepezte büszkeségét ebből kifolyólag; először, hogy estélyeinek rendes vendége volt egy miniszter, másodsor, hogy ugyancsak rendes vendégei közé számíthatta Maróthy huszár-főhadnagyot.

Az első csak férje érdekében tartotta szükségesnek, bár rendkívül szívesen vette, midőn a kopaszodó kegyelmes ur a méltóságos asszonynak szépségéért és bájaiért épp, úgy, mint háziasszonyi szeretetreméltóságáért hangzatos bókokkal adózott. Hanem a második dologba már volt valami beleszólása szívecskéjének is, vagy ha nem is egészen de legalább is ügyesen leplezett női hiúságának.

Maróthy főhadnagy ugyanis nem tartozott azok közé a tiszték közé, kiknek hatását a hölgytársaságokban a csillogó egyenruhához fűzött előteletek biztosítják, mert az ő szálás termete még tetszetősebben domborította ki az egyenruha előnyeit, egyéni tulajdonságainak disztinvaltsága pedig mindenkor megtalálta az igazi hangot, mely-

nek zöngéjétől nem maradhettek érintetlenül a női szívek húrjai. Hölgytársaságban soha sem repültek el ajkairól a sokaktól hallani szokott betanult, rideg szólások, hanem mindenkor alapos előkészítéssel ki-művelt agyával gondolkozott, s hangjának szokatlan melegsége nemes szíve őszinteségében bírta hőforrását.

Csodálható-e ezek után, ha a tanácsosné estélyein megjelent hölgyek érdeklődésének középpontja Maróthy főhadnagy volt?

Észre is vette ezt ideje-korán a szépsége tudatában kissé elfogult tanácsosné, s erős elhatározással érlelődött benne az a feltevés, hogy a főhadnagyot, a hölgy-társaság kegyelt ideálját, kiragadja annak bűvköréből, s bájainak rabszolgájává teszi.

Az ostrom megkezdődött, s folyt erősen, s nem is kellett sokáig varakozni a kívánt eredményre. A főhadnagra ugyanis nem maradt hatás nélkül azok a kitérítések, melyekkel a ház bájos urnője lépten-nyomon tüntetőleg elhalmozta, mert csakhamar negligálni kezdte a többi hölgyet, kikért azelőtt rajongott, s minden percet, minden gondolatát egyedül a ház bájos urnőjének, a most már hiúságában tulbaldog tanácsosnénak szentelte.

Az estélyek társasága e körülmény fölött

sabb feladatnak mondja a király: a valutarendezés nagy művének a készpénzfizetés felvételével való befejezését. Megoldandónak mondja továbbá az egyes adóknak a kor igényei és az igazságos adóztatás követelményei által megkívánt reformját, mely „fogantatandó a nélkül, hogy ez általa közszolgáltatásnak terhe fokoztatnék”. Itt a korona abbéli reményét hangsúlyozza, hogy ezek és egyéb hasonló intézkedések „az ország most is teljesen kielégítő pénzügyi helyzetének állandó megszilárdulását fogják eredményezni”.

A katonai bünvádi perrendtartásnak oly újjászervezését helyezi biztos kilátásba ő Felsége, „amelyben — amennyire a katonai szolgálat és fegyelem sérelme nélkül lehetséges — a jelenkori jogtudomány által helyeseknek elismert eljárási elvek érvényesüljenek”.

A lelkesekre újból csak megnyugtató hatással kell, hogy legyen a trónbeszédnek az a része, amely az alsó klerikus anyagi helyzetének javítását tűzi ki célul. A mindkét szerzetesrendet tartókat a főpapság közreműködése mellett a kongrua rendezése alapján fog megtörténni, míg a többi bevett vallásfelekezetek lelkeszei javadalmainak kiegészítése tekintetében az autonóm egyházak jogainak épségben tartása mellett fog a kormány javaslatot terjeszteni az országgyűlés elé.

Ugyazint a katolikus autonómia érdekében is annak idejében való előterjesztést ígér a korona.

A kormánynak és ő felségének tehát ez az egyházpolitika. A mindkét részről való tuzók ezt talán keveselni fogják, az ország tulnyomó nagy többsége ellenben csak tetszéssel fogadhatja ezt az újabb lépést a paczifikációhoz.

*

A nagybirtokosokat és a földmivelő kisebb gazdákat egyaránt nemcsak érdekelni, de kielégíteni is fogja a trónbeszédnek az ő érdekükre vonatkozó passzusa: „A mezőgazdasági helyzet javítása és a földbirtokos osztály, különösen a kisbirtokosok ellenálló erejének fokozása kormányunk folytonos gondoskodásának tárgyát képezi. E célra fognak szolgálni: a gazdasági erők szövetezése, a hitelügy fejlesztése, az állattenyésztés emelése, az állategészségügy államosítása, az állatforgalom biztosítása, és az állatbiztosítás iránt tervezett intézkedések.”

Ime, a közeljövőben gazdasági politikánk. Darányi miniszterben ez a politika oly vezetőt lelt, aki a gazdák bizalmára bizonynyal ezentul is teljes mértékben fogja magát érdemesnek mutatni.

Végezetül ide iktatjuk a trónbeszéd egyik befejező mondatát: „Nagy fontosságú feladatok megoldására vannak hivatva. Bizunk hazafiságukban és bölcsességükben, hogy serény igyekezettel és buzgalommal fognak oda törekedni, hogy mentül számosabb, a hazaszellemi és anyagi felvirágzását ezéző alkotást létesítsenek.”

Bizvást reméljük, hogy a kormány a

maga óriási szabadelvű többségével képes lesz oly irányba terelni az új országgyűlés működését, hogy a nemzetnek, mely ismét produktív munkában ohajtja látni a törvényhozást, egyhamar ne legyen oka panaszra.

Az országgyűlés megnyitása.

Ő Felsége a Király az országgyűlést a következő beszéddel nyitotta meg:

Tisztelt Urak! Főrendek és Képviselek! Kedveit Hívem!

Bizalommal üdvözöljük Önöket, midőn ez új országgyűlés küszöbén fontos feladatok megoldására hívjuk fel munkálkodásukat.

A jövő állami költségvetés megállapításán kívül mindenekelőtt intézkedni kell a monarchia két része között fennálló vám- és kereskedelmi szövetség tárgyában; a közösügyi költségek viselésének arányára, valamint a bankügyre nézve mielőbb újabb egyezmények létesítendők. Azonkívül kapcsolatban a vám- és kereskedelmi szövetséggel számos egyéb gazdasági kérdés is rendezendő, különösen a monarchia mindkét részében egyforma elvek szerint kezelendő fogyasztási adók tekintetében.

Bizton reméljük, hogy kölcsönös méltányossággal mérlegelve a létező viszonyokat és mind a két felnek anyagi erejét, és szem előtt tartva azon nagyfontosságú, a monarchia hatalmi állását érintő politikai érdekeket, melyek mindezen kérdéseknek gyors megoldását teszik kívánatossá, sikerülni fog mindezen ügyeket kellő időben és közmegegyezéssel rendezni, s nem kételkedünk benne, hogy Önök is hazafias buzgalommal közre fognak működni ebben az irányban.

Kapcsolatban a monarchia két része között fennálló gazdasági viszony újabb szabályozásával, a Magyarország és társországi közötti pénzügyi egyezmény is megújítandó lesz.

További nagyfontosságú feladatuk lesz: az ország közigazgatásának újja szervezése, melynek fogantatba vételét és sikeres végre-

már teljesen napirendre is tért, s talán azt találta volna természetellenesnek, ha nem így lett volna.

Egy véletlen körülmény azonban alaposan megzavarta a tanácsosné boldogságát. Férjének ugyanis egy távoli rokona, dugszdag bácskai földbirtokos, elhagyva falusi kuriáját, családjának állandó tartózkodási helyét a fővárosba tette át, még pedig, miként mondá, leánya kedvéért, kinek a fővárosi élet előkelő köreiből ohajt méltó férjet keresni. A tizenhét éves Adél elragadó szépség volt, igazi megtestesülése azoknak az angyali bájoknak, melyeket már poéták is oly sokszor rithmusokba foglaltak a bácskai tünderekről.

Mi sem természetesebb tehát, mint hogy a szép Adél ezentul rendes látogatója lesz — már a rokonság révén is — a tanácsosné fényes estélyeinek.

A társaságot csakhamar meghódította azzal a finom, szelid modorával, mely magas intelligenciájával mellett is oly kellemesen érezte az úde falusi levegőt, mely a szalonok légkörében hiába keresett piros rózsákat ültetett igézően gömbölyded orcsákáira.

E poétikus jelenség teljesen megzavarta a főhadnagy gondolatmenetét, vagy helyesebben szólva, azt a természetes mederbe

terelte. Kezdte belátni, hogy annak a flirtelésnek, melyet a tanácsosné vele, talán nem is annyira saját gyönyörűségére, igaz vonzalomból, hanem mások boszantására játszik, minden cél nélkül való. Míg ellenben nem volt előtte sem titkolt dolog, hogy Adélnek dugszdag szülei csak méltó férjet ohajtanak leányuknak, mert az anyagiak másodrangú kérdést képeztek. És minél többet, minél behatóbban foglalkozott e témával, annál jobban, szívében annál égetőbben érezte, hogy benső vonzalmát a csodaszép leány előtt úgy sem tudná soká leplezni.

A következő estélyen megtörtént a nevezetes esemény; a főhadnagy teljesen szakított a tanácsosnéval, s szellemi képességeinek igazán ostromáliapotha helyezésével iparkodott a szép leányt meghódítani. Ez sikerült is, s már az első alkalom mutatta a kísérlet látható eredményeit. Adél és a főhadnagy nagyon boldogok voltak, de nem úgy a tanácsosné, ki sértett hiúságának mardosó érzetében még a legvégsőre is elhatározta magát, arra, hogy a főhadnagyon boszút áll, s mindent elkövet, hogy a boldog szerelmesek egymáséi ne lehessenek.

A dolog sokkal gyorsabban fejlődött, semmint azt a tanácsosné is gondolta volna, mignem egy reggeli posta rózsaszínű levélkét hozott, tudatva vele és a világgal, hogy

Adél és a főhadnagy boldog jegyesek. Idő nem volt sok arra, hogy válogatni lehessen az eszközök és módok között: pokoli tervének keresztülvitelére a legrövidebbet a legvakmerőbbet választotta. Leült picziny bársony-asztalkájához, s levelet irt a főhadnagynak, melyben utolsó találatát kér, hogy szerencsekívánatait személyesen és négy szem között adhassa át.

A boldogságban elvakult és gyanutlan főhadnagy még örömmel vette e sorokat, mert ő is akart még utoljára beszélni a tanácsosnéval, s a szakítás utolsó felvonásán ő is éppen a kívánt módon, négy szem között ohajtott keresztül esni. Nyomban megírta tehát a választ, pontosan megjelölve abban a találkozás helyét és idejét.

Meg is jelentek mindketten pontosan a kitűzött helyen, s a társalgás megnyitására a tanácsosné érzékeny hurokot kezdett pengetni. A főhadnagy azonban nem reagált ezekre, hanem ridegen kijelentette, hogy megunt a léha czéltalan életet, s tisztességes családi életet akar élni; aztán kérte a tanácsosné, hogy viszonyukat, melyet feladni ohajt, jövődi családi boldogsága érdekében még csak ne is említse többé.

E férfias szavak elhangzása után a tanácsosné játszani kezdett a főhadnagy aranybojtjával és tettetett gyermekes pajzansággal

hajtását az ország érdeké immár parancsolólag követeli. Kormányunk ez irányban meg fogja tenni javaslatát.

Elő fogja terjeszteni a vármegyék önkormányzatáról,

a vármegyei közigazgatási közegekről,

a közigazgatási bizottságokról,

a városokról,

a községekről és

a köztisztviselők felelősségéről szóló törvényjavaslatokat.

De az állami élet egyéb terén is számos meg a teendő.

Gondoskodni kell a bünvádi perrendtartásról hozott törvények életbeléptetéséről és a polgári perrend teljes reformjáról.

Foganatba veendő az általános magánjogi törvénykönyv művének megalkotása, melynek előkészítése immár biztos mederbe van terelve.

A magyarországi katolikus egyházi önkormányzat létesítése érdekében gondja lesz kormányunknak arra, hogy elhatározásunk értelmében annak idejében előterjesztést tegyen.

Kiváló gondját fogja képezni a lelkészek anyagi helyzetének javítása is; a mindkét szertartású katolikusoknál ez a főpapság közreműködése mellett a congrua rendezése alapján fog megtörténni, míg a többi bevett vallásfelekezetek lelkészi javadalmainak kiegészítése tekintetében az autonóm egyházak jogainak epségben tartása mellett kormányunk Önök elé fog javaslatot terjeszteni.

A közoktatás ügyének előmozdítása, a tanítás eredményeinek fokozása és a tanár- és tanító-képzés érdekében több üdvös intézkedés van czélba véve.

A magyar szent koronánk országainak gazdasági haladását anyira közel érintő belkereskedelem és ipar fejlesztése érdekében oly irányban fognak javaslatok tétetni, hogy egyrészt a belkereskedelem fejlődésének a tapasztalat által feltüntetett akadályai lehetőleg megszüntetessenek; másrészt az ipar felvirágzása, különösen pedig a kisipar versenyképessége előmozdíttassék.

A kereskedelmi forgalom rendszeresebb lebonyolítására jótékony hatással lesznek az államvasutaknál nagyobb mérvben czélba vett beruházások.

A helyi érdekű vasutakra vonatkozó törvényeknek tervezett módosítása pedig biztosítani fogja a vasúthálózat továbbfejlesztését és a helyi érdekesség arányosabb hozzájárulását.

A mezőgazdasági helyzet javítása és a földbirtokos-osztály, különösen a kisbirtokosok ellenálló erejének fokozása kormányunk folytonos gondoskodásának tárgyát képezi.

E czélra fognak szolgálni: a gazdasági erők szövetkezése, a hitelügy fejlesztése, az állattenyésztés emelése, az állategészségügy államosítása, az állatforgalom biztosítása iránt tervezett intézkedések.

A folyamatszabályozási munkálatok eredményének állandó biztosítása végett szükséges lesz fokozott erővel a kopár területek befásításáról gondoskodni, míg a már meentesített területeket a belvizek elvezetése és különösen öntöző művekkel ellátása jövedelmezőbbé fogja tenni.

A telepítések ügyének gyökérs rendezésével s a gazdasági alkalmazottak és munkások jogviszonyai szabályozásának kérdésével is hivatva lesznek foglalkozni.

A pénzügyi téren egyik legfontosabb feladat lesz a valuta-rendezés nagy művének a készpénzfizetés felvételével való befejezése.

Megoldandó az egyenes adó törvényhozásnak a kor igényei és az igazságos adóztatás követelményei által megkívánt reformja, mely fogantatandó anélkül, hogy ez által a közszolgáltatások terhe fokoztatnak.

Bizton reméljük, hogy ezen és az államhitel további fejlesztése érdekében teendő egyéb intézkedések az ország most is teljesen kielégítő pénzügyi helyzetének állandó megszilárdulását fogják eredményezni.

Kormányunk oda fog törekedni, hogy mihelyt az e részbeni tárgyalások befejezve lesznek, új katonai bünvádi perrendtartás létesítése czéljából oly törvényjavaslatot terjesszen Önök elé, a melyben — a meny-

nyire a katonai szolgálat és fegyelem sérelme nélkül lehetséges — a jelenkori jogi tudomány által helyeseknek elismert eljárások elvek érvényesüljenek.

A katonai titkok megőrzése végett, ilyen titkok elárulásának s a kémkedésnek megbüntetése iránt is előterjesztés fog tétetni.

Tisztelt Urak! Főrendek és Képviselők!

Nagyfontosságú feladatok megoldására vannak hivatva. Bizunk hazafiságukban és bölcsességükben, hogy serény igyekezettel és buzgalommal fognak oda törekedni, hogy mentül számosabb, a haza szellemi és anyagi felvirágzását czélzó alkotást létesítsenek.

Az Isten áldását és segedelmét kérve törvényhozói működésükhöz, az országgyűlést megnyitottnak nyilváníttjuk.

Az első ülés.

Budapest, november 26.

Az első ülés, az első siker. Ha már maga az első sikere a szabadelvű pártoknak és a belőle alakult kormányoknak, hogy képviselőit és híveit oly számban küldték az ország választói a képviselőházba, amilyen az alkotmány visszaállítása óta e házban még helyet nem foglalt, szinte tüneményszerűnek kell tartani ezt a sikert, ha a szavazatokat mérlegeli az ember, miután megolvasta. Parlament ez, melyet a nemzet munkára, nem pedig skandalizálásra küldött, és a munkakedv s a liberalizmus ügye mellett való lelkesedés uralkodik a szabadelvű párt kolosszális soraiban. Ez a párt nem fogja túrni, hogy meghússák a nemzet érdekében való munkálkodás szándékát: nem fogja megengedni, hogy egyesek vagy frakciók külön érdekeit előtérbe tolják és a szem elől elvesszék az a nagy czél, melyet Magyarország választó polgárai tűztek képviselőik elé. A benyomás, melyet a szabadelvű párt ma, az első ülés napján tett, szinte túlhatalmas volt és épp ily hatalmas volt a lelkesedés, melylyel a párt báró Bánffy Dezső miniszterelnök közjogi fejtegetéseit kísérte.

gal mondá: — Mit szólna hozzá, főhadnagy ur, ha most a fölötti bánotomban, hogy önt örökre elvesztem, kihuznám kardját, s hűtlen szívébe mártanám?

A főhadnagy mosolyra derülve még biztatólag mondá: — Hát próbálja meg! Sőt miután a tanácsosné nem igen tudta a kardot kihuzni, segített is neki.

A kihuzott karddal azonban nem azt tette a tanácsosné, amit az imént mondott, hanem egy merész ugrással faképnél hagyta a főhadnagyot, ki e pillanat váratlan hatása alatt csak bámult a semmiségbe, mintha gyökereket vert volna lába. A tanácsosné előtt pedig hirtelen megállott a leshelyből oda robogott fogat, melynek ajtaját a férj nyitotta ki s diadalmamórral vette át a kardot nejtől, kit úgy fogadott, mint aki erős lélekkel állotta ki a hitvesi hűség tűzpróbáját a férj által tudni vélt merénylet ellenében.

A fogat a kaszárnya előtt állott meg, s ott az ügyletes tisztnek átadva a kardot, azt a súlyos vádat emelték a főhadnagy ellen, hogy a védtelen nő ellenében az elcsábítás erőszakos eszközül még kardját sem átalotta használni, melyet azonban a bátor nő kicsavart kezéből.

E súlyos vád következményei nem is kívánának magyarázatot; a rettegett párbajhős, ki dőlczeg megjelenésével is disze volt

ezredének, megfosztatott tiszti rangjától, mert gyáván és védtelen nővel szemben merészelt kardjához nyulni.

Még fel sem öltötte polgári ruháját, midőn már leendő apósától levelet kapott, melyben egyszerűen tudomására adja azt, hogy még házának tájára se jöjjön tovább, mert, mint nem minden malícia nélkül hozzá tette, ő a leányát huszárfőhadnagynak adta „most pedig Ön sem mi”.

— Tehát semmi vagyok — szolt fuldokló hangon a szerencsétlen főhadnagy, hideg verejtéket izzadó homlokát szorongatva — de megmutatom, hogy nem sokáig leszek semmi, mert dolgozni akarok, s dolgozni fogok.

Elment tehát ahhoz a miniszterhez, ki a tanácsosné estélyein oly kitüntető nyájasággal szokta fogadni, s kérte, hogy helyezze el bármily kisebb hivatalba is, mert előmenetelét úgy is vas szorgalmával ohajtja kiérdemelni. A miniszter hidegen fogadta, s az egykori meleg kézszorítás helyett még csak le sem ültette, hanem fejét kétkedően rázva csak azt hajtogatta: „Hova tegyem? hiszen önnek a polgári pályára nincs kvalifikációja.” Majd mintegy szánólag tette hozzá: „Ilyenkor látja az ember, hogy egy katonatiszt, ha leoldja kardját, a polgári életben: sem mi.”

A miniszter mégis adott neki állást, le-

küldvén dijnoknak az irodába. Szívesen fogadta a főhadnagy ezt is, mert minden áron dolgozni akart, hogy megmutassa, miszerint ő a polgári életben is több tud lenni, mint semmi. Jelentkezett az iroda vezetőjénél, ki nem volt más, mint egy volt őrmestere, ki nem kevés főnhéjazással ezzel fogadta új alárendeltjét:

— Elhiszi-e már főhadnagy ur, hogy egy katonatiszt a civíl életben sem mi?

A szerencsétlen főhadnagy megtört lelke már nem tudta tovább elviselni a nehéz megpróbáltatást, hanem el sem foglalva kapott állását, lakására indult.

Utközben találkozott volt tisztársaival feléjük tartott tehát, hogy utolsó vigasztalást kapjon egykori bajtársaitól, kik csak nem régen büszkeségüknek tekintették.

Miyy nagy lón azonban megilletődése, midőn látta, hogy azok megsejtve közeledését, kaczagva fordították neki hátukat, utjuknak is más irányt adva.

Görccsösen sohajtott fel, s rohant lakására, hol tiszti revolverének durranása fejtotta el végső szavait:

— Ha már mindenkinek sem mi vagyok, mit keresek az élők között?!

Török-Becsey István.

Mert voltak közjogi fejtegetések a képviselőháznak mindjárt az első ülésén.

Miután Janicsáry Sándor korelnök az első ülést megnyitotta és Beöthy László a legfiatalabb korjegyző, az országgyűlés ünnepélyes megnyitásának szertartását felolvasta, szót emelt a szélső baloldali padokon a Kossuth-párt elnöke, Komjáthy, és kifejezést adott azoknak az aggodalmaknak, melyeket máskor Madarász József hangoztatott a korelnöki székéből. A függetlenségi párt nem megy fel a várba s nem lesz jelen az országgyűlésnek a király által való ünnepélyes megnyitásán.

Hogy az ellenzék aggályai ezuttal mily üresek voltak, bizonyította a tetszés, mely a miniszterelnök válaszát kísérte.

Báró Bánffy kijelentette, — így közli velünk a „P. Corr.“ — hogy az ellenzék aggályai ezuttal még igazolatlanabbak, mint valaha. Mert ha azelőtt idegen dignitáriusok és osztrák udvari hivatalnokok jelentése ellen ennél az ünnepélyes statusténynél kifogást lehetett tenni, ma Ő Felsége a király legmagasabb elhatározása folytán ez a kifogás már jogosulatlan lett. A magyar országgyűlés ünnepélyes megnyitásán csak magyar méltóságok, magyar dignitáriusok lesznek jelen, akiknek ott ez alkalomnál az 1848-iki törvények értelmében funkcionálniuk kell. A magyar törvények alapján kivétel nélkül magyar lesz a korona környezete ennél a szertartásnál és ez irányban a legesekélyebb árnyék sem eshetik Magyarország államosságára és önállóságára. Az a kifogás, melyet a szárnység jelenléte ellen lehetne tenni, elesik, ha meggondoljuk, hogy a hadsereg szorosán közös intézmény, amelynek jogos jelenléte a dolog természetében van. Ezenfelül a szárnység jelenléte tisztán személyes, nem pedig intézményes ügy és így józanon nem is lehet azt kifogásolni.

A zászlókérdést illetőleg kijelentette a miniszterelnök, hogy ennél az ünnepélyes státusténykedésnél a király lakására a következő zászlókat tűzik ki: a magyar nemzeti zászlót, a Szent István koronája alatt egyesült királyságok zászlóját és a királyi családét. Minden kétségen kívül áll, hogy ez a rendelkezés az okosság törvényeinek és a magyar államiség követelményeinek, a magyar állameszmének minden irányban teljesen és tökéletesen megfelel és hogy semmi esetre sem lehetnek közjogi aggályok, aminek az ellenzék kifejezést adott. Az ellenzék nem akar jelen lenni az ünnepélyes megnyitáson és báró Bánffynak nincs is szándékában az ellenzékét kapacitálni, fejtegetéseivel csak az igazi tényállást akarta a nemzet elé állítani.

A szabadelvű párt zajos tetszéssel kísérte a miniszterelnök szónoki tekintetben is szabatos és világossággal teljes előadását, és ezzel első hatalmas sikeréhez segítette őt az újonnan megnyitott országgyűlésen.

A közigazgatási bíróság.

Budapest, november 24.

A közigazgatási bíróság szervezéséről szóló 1896: 26. t.-cz. január elsején életbe lép. Az életbeléptetési rendelet ma jelent meg a hivatalos lapban Bánffy báró miniszterelnök aláírásával. E törvénynek tudvalevőleg az a célja, hogy a közigazgatási életben előfordulható vitás esetekben intézményi védelmet nyújtson a polgároknak; ezen túl kiszélesíti a panaszjog körét olyan eset-

tekre is, amelyekben az eddigi jogorvoslatnak nevezett középfoku közigazgatási eljárásnál nem volt helye panasznak, vagy a melyek csak hatósági fölebbezással voltak megtámadhatók, vagy amelyeknél a magánfél csak akkor fölebbezhetett, ha az alsó- és középfoku hatóság határozata nem egyezett meg.

Ez az új intézmény lesz a közigazgatási bíróság, amelyről az összes közigazgatási s azzal egyben-másban kapcsolatban lévő állami hivatalok vezetőinek megküldött életbeléptetési rendelet elmondja, hogy a most működő pénzügyi közigazgatási bíróság ebbe az új bírósági szervezetbe olvasztatik, úgy azonban, hogy annak külön álló II. pénzügyi osztálya lesz, külön pénzügyi döntvényhozási joggal felruházva; hasonlóképpen a bíróság I. általános közigazgatási osztálya szintén önállóan hozza döntvényeit és elvi jelentőségű határozatait, melyek aztán az illető osztályban működő tanácsokra nézve az egyes kérdések eldöntésénél mindaddig kötelezők lesznek, míg azokat újabb osztályülési határozattal meg nem változtatják.

Az új bíróság tulajdonképpen az első hetekben csupán pénzügyi jogvitás kérdésekben fog dönteni, mert a többi általános közigazgatási ügyekben csak 1897. évi január elseje után hozandó alsóbb foku hatósági határozatra nézve bírhatáskörrel, mint végérvényesen döntő bíróság. Mint tudva van, az 1896. évi XXVI. t.-cz. II. fejezetében taxative föl vannak sorolva azok a közigazgatási ügyek, melyekben az újonnan fölláttandó közigazgatási bíróság dönt. A mely ügyek tehát ebben a törvényben felsorolva nincsenek, azokban az eddigi hatóságok fognak továbbra is dönteni. Ugyancsak a törvény minden egyes esetben megmondja, hogy mely hatóság határozata ellen kell intéznie a felebbezést. Ebből következik, hogy a jogorvoslat keresésénél előbb ki kell meríteni az előző hatósági fokokat. Így tehát megtörténik, hogy a közigazgatási bíróság I., II., III., sőt IV., V., VI. fokon dönt.

Igy pl. a községek és magánosok közti illetőségi vitás ügyekben a következők a fórumok: főszolgabíró, alispán, közigazgatási bizottság és a közig. bíróság. Idáig utolsó fokban a belügyminiszter döntött. Ugyanilyen a forum a községek legtöbb adót fizetők névjegyzékébe fölvetel vagy törlés esetéinél is. A cseléd- és munkásügyben, ha a közig. bizottság határozata lényegileg egyezett az alsófoku határozattal: akkor nem volt fölebbezhető, most panaszt lehet ellene beadni a közig. bírósághoz.

A most kiadott végrehajtási rendelet különösen nagy részletességgel foglalkozik a közigazgatási panaszjoggal, felvilágosítást adván a panasz beadásának helye, módja, a panaszbeadási határidőre stb. ezen kívül az igazolási kérelem, a panasz fölfüggesztése iránt. A közigazgatási folyamatban eljáró hatóságnak a hatáskör és közérdek védelmére érvényesítendő kifogása, valamint saját köz- és vagyontügyeinek védelmére szolgáló intézkedései; a panasz beadásának hatálya; a közigazgatási hatóságok szerepe a bizonyítási eljárásban mind körül vannak írva, a hatóságok képviselte a közigazgatási bíróság előtt, a határozatok kézbesítési módja, a bírósági határozatok végrehajtása, szóval az egész bírósági eljárás, a közigazgatási bírósági perrendtartás is.

Br. Kemény György.

Az elhunytat, városunknak sok éven át volt népszerű, tisztelt alakját, f. hó 27-én, pénteken délelőtt kísértük ki utolsó útjára. A gyászszertartás d. e. 11 órakor vette kezdetét, de már jóval ez óra előtt megtelt az öreg ur volt lakása, a Magyar-utca 27-ik számú ház, rokonságának, tisztelőinek és városunk intelligens közönségének zömével. Családján, rokonságán és városunk előkelőin kívül részt vettek még a gyászszertartáson a szomszéd vármegyék számos előkelőségei is; eljöttek a szomszédból, a messze földről, hogy a rokonnak, a jó barátoknak, a kegyes jötevőnek, a volt kitünő főispánnak az utolsó tiszteletet megadják.

A br. Kemény, br. Bánffy és Zeyk családokon kívül ott láttuk az erdélyi nemes családok számos képviselőjét. Ott volt Torda-Aranyos vármegye közönségének képviselőiben Betegh Miklós alispán, Nagy Olivér főjegyző, Tarsoly árvaszéki elnök, Mészáros felvinczi főszolgabíró, Torda városának előkelőségei közül: Albert János pap-tanár, Domokos Antal törvényszéki elnök, Csegezy Mihály kir. táblai bíró. Vármegyénk tiszti kara Csató János kir. tanácsos, alispán vezetése alatt jelent meg a temetésen. Városunk előkelőségei teljes számmal. Kovács Gyula polgármester és a tanács tagjai, a honvéd tiszti kar Javorik őrnagygyal az élén, a kir. pénzügyigazgatóság Reinbold Olivér pénzügyigazgatóval, a Bethlen-főtanoda tanári kara, a kir. fegyintézet tiszti kara Uray László fegyintézeti igazgatóval az élén, Deli Ödön a min. rend főnöke és Szilágyi Farkas ev. ref. lelkész, Seymann esendőrszázados, Folyovits Sándor kir. közjegyző, Morágyi vinczellér-képezdei igazgató, a kórház gondnoksága, a kir. járásbíró és városunk összes hatóságainak és intézeteinek képviselői, polgárságunk számos tagja.

Az elhunyt kívánsága szerint a temetés a lehető legegyszerűbb volt, minden pompa kizárásával. A gyászszertartást a nagyenyedi dalárda „Jaj siralom“ című gyászdal precíz előadásával kezdte meg. Az ének elhangzásával a családtagok körülültek a koporsót és előlépett Janicsáry Sándor ev. ref. lelkész, hogy imáját elmondja és a szertartás egyházi részét elvegezze. A lelkész szép, egyszerű imája, megható, szívhez szóló gyászbeszéde után a dalárda Egressy B. oly szomorúan szép „Mért oly borús“ című gyászdalát énekelte el. Ennek végeztével az egyszerű, két íó vonta gyászkocsira tettek a koporsót és megindult a menet a vasuti állomás felé. A menetet a gyászbogót vivő városi hajdu nyitotta meg, utána ment a dalárda és a gyászoló közönség egy része. Ezt követte a gyászkocsi, közvetlenül utána lépkedtek fiai: Ödön, Kálmán és Simon, majd a legközelebbi rokonság, a üldöttek és a gyászoló közönség másik része. A család női tagjai, a megjelent gyászoló nők kocsin követték a szomorú menetet, mely déli 1 órakor ért ki az indóházhoz.

Itt, a dalárda „Nyugodjál csendesen“ című éneke után, a temetet magában rejtő fényes érzékporsó a készenálló vasuti kocsiba tetetett, az ajtó bezáródott és eltűnt örökre előlünk br. Kemény Györgynek alakja, elfoglalandó helyét ősei között, kik épp, úgy mint ő, hazájuknak, a közjónak és társadalomnak éltek mindig. Nyugodjék csendesen,

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** Ő Felsége a király nov. 22-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter előterjesztésére dr. Rádu Demeter gör. kath. esperest és gyulafehérvári érseki székeséki úlnököt lugosi gör. szertartású kath. püspökké nevezte ki. Annál inkább örvendünk e kinevezésnek, mert az új püspök vármegyénk szülöttje; Tompaházán született. Őszintén gratulálunk.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Hajdu Erzsébet nagyenyedi állami polgári leányiskolai segédtanítónőt ugyanezen iskolához a X-ik fizetési osztályban rendes tanítónővé nevezte ki.

— **Gyászhir.** Mint részvétellel értesülünk, Vajna Károly eszterházi állami-kolai tanító és állami anyakönyvvezető e hó 25-én elhalt, maga után hagyván nagy számú családját. Nyugodjék békében.

— **Értesítés.** Nagy-Enyed város tanácsa azon alkalomból, hogy a városi képviselő-testület most felerészben kilépő és választás alá kerülő rendes és póttagjainak választási ideje ez év december hó 2-ára van kitűzve, — a következő hirdetményt bocsátotta ki: Sz. 5795./1896. közig. Hirdetmény. Alulírott hatóság közhírré teszi, hogy a városi képviselő-testület most felerészben kilépő és választás alá kerülő rendes és póttagjainak választási határidejét a Nagyságos királyi tanácsos alispán ur 14688. száma alatt folyó évi december hava 2-ára tűzte ki. A választás vezetésére a patakon inneni kerületben a városház üléstermében Kovács Gyula polgármester, a patakon tuli kerületben a vármegyeház üléstermében a megye vonatkozó intézkedése folytán nagyságos Gáspár János vármegyei tiszteletbeli főjegyző ur küldetett ki. A szavazás 1896. december hava 2-án reggeli 9 órakor veszi kezdetét és esti 4 óráig tart. Választandó a patakon inneni kerületben 10 rendes képviselő és 4 póttag; itt a rendes tagok közül legkisebb szavazatot nyert egyén és a póttagok 3 évre, a 9 rendes tag 6 évre választatik. A patakon tuli kerületben választandó 7 rendes és 4 póttag; a rendes tagok közül a legkevesebb szavazatot nyert egyén és a póttagok 3 évre, a 6 rendes tag 6 évre választandó. Jelenleg a képviselőtestületből kilépnek a patakon inneni kerületből: Szilágyi János, Sándor Miklós szöcs, Richárd Mihály, Jakab Károly, Tócs Imre, Hegedűs János, Gáspár János, Sándor Károly. A patakon tuli ker.-ből: Csató János, Veress Albert timár, Sebestyén Sándor, id. Kun József, Fodor Miklós, Kovács Mihály és a póttagok mind: Ungerpek Miklós, Oláh András, Bauer Antal, Mátyás Sándor, Jancsó József, Telegdi Árpád, Borsos József Fonyó József. A kilépő tagok újra megválaszthatók. — Nagy-Enyed, 1896. nov. 26-án. Kovács Gyula s. k. polgármester.

— **A nagyenyedi iparos ifjúságnak** saját „önképző-köre“ javára mai napon november hó 29-én, vasárnap, a „nemzeti szálloda“ nagytermében tartandó jótékony-célú műkedvelői színelőadásának szereposztását a következőkben közöljük. Színre kerül: A s á r g a c s i k ó. Személyek: Baka, András, jómódu parasztgazda: Szatmáry József. Erzsike, a leánya: Tomai Ilonka kisasszony. Csorba Márton, csikósgazda: Teleky István. Ágnes, a felesége: Tomai Margit kisasszony. Laczi, a fiok: Jakab Árpád. Gelecséri, pusztabíró: Fecske Károly. Peti, fia: Gerendi Károly. Harasztos, kántor: Szergej

János. Boltos Iczig: Kellner József. Csárdás gazda a Hólyagosban: Bakó Károly. Bogár Imre, betyár: Áron Antal. Szunyog, vén betyár: Szatmáry János. Gazsi, sánta koldus: Keresztes Nagy Imre. Bagó, vak koldus: Telegdy Imre. Böske, főző asszony: * * * Kecskéné, Erzsike keresztanyja: Gerger Zelma kisasszony. Tercsi, szolgáló: Egressy Teréz kisasszony. Pista, Bakaj szolgálója: Kiss Lajos. Ferke, csaposlegény a Hólyagosban: Szvoboda Miklós. Zsuzska, csaposleány: Kovács Anna kisasszony. Cziganok: Hegedűs: Hegyesi János. Bögös: Kiss Albert. Klarinetosa: Szathmáry Samu. Kontrás: Bakesy Ferencz. Egy pandur: Benyovics Adolf. Egy parasztgazda: Kollet András. Egy asszony: Varga Zsuzsika kisasszony. Egy szolgálólegény: Felvinczy Gyula. Nép. Betyárok. Pandurok. Történik az első felvonás Tuskésen Bakajnál; a második Sárrethen Csorbánál; a harmadik a Hólyagos csárdában és Tuskésen Bakajnál. Az előadást táncz követi. Helyárak: Oldalszék 1 frt, I-ső rendű zártszék 80 kr. II-od rendű zártszék 60 kr, földszinti állóhely 50 kr, gyermek-jegy 30 kr. Kezdeté pont 7 órakor. Jegyeket előre lehet váltani Címer és Lingner irodájában, Székelyhid János üzletében és előadás napján este 6 órától a pénztárnál. Jó ételekről és italokról gondoskodva van. Felülízetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

— **Hírlap mint tankönyv.** Hogy milyen nagy becsben tartják Angliában a sajtót, kitűnik abból, hogy az angol iskolákban tanítási czelokra használatjuk föl az iskolákban az újságokat. Így legutóbb több nyilvános iskolában a tanárok tanítványaikkal olvasták és magyarázatokkal kísérték Nansen észak-sarki útjának a Daily Chronicleben közzétett leírását. Sokan ezt újításnak hitték, de több tanító erre kijelentette, hogy ők már régóta sikerrel veszik hasznát az oktatásnál a lapok által közzétett földrajzi tudósításoknak és térképeknek. Ezek a térképek, írja az egyik tanító, teljesen pontosak és kifogástalanok és így nem kell bevárni, míg az illető térkép a könyvkereskedésben megjelenik. Némely iskolákban külön táblák vannak, amelyeken az újságszelvényeket kifüggesztik. Az angol iskolákban általános szokás az, hogy az aktuális eseményekkel is megismertetik az ifjúságot, mely czélra nagy mértékben használják föl a hírlapokat és folyóiratokat.

— **Li-Hung-Csang koporsója.** A Hong-Kong-Telegraph elmondja, hogy miért nem vitte Li-Hung-Csang koporsóját magával az Egyesült Államokba. Miután Oroszországot, Németországot és Angliát bejárta, azt hitte az akirály, hogy már elég közel van hazájához és a koporsót előre küldte. De tüz támadt a „Gleartney“ hajón, mely a koporsót vitte és a koporsó elégett. A kínai néphit szerint ez azt jelenti, hogy Li-Hung-Csang nagyon sokáig „csaknem örökké“ fog élni.

— **Görögök a négusz hadseregében.** Az athéni rendőrség kiutasítással fenyegetett meg egy Marullis nevű kalandort, ki görög katonatiszteket verbuvált az abessziniai hadsereg kiképzésére. A görög lapok azt írják, hogy csak néhány kielehezett csavargót sikerült megnyernie, tény azonban, hogy több görög katonatiszt már el is utazott Abesszinia. Marullis pedig a rendőri megfenyítés daczára titokban tovább is folytatja toborzását a jeruzsálemi király részére.

— **Nagy megtiszteltetés** érte a kőbányai polgári serfőző részvénytársaságot, melynek az ezredéves országos kiállítás jury-

tanácsa a legmagasabb kitüntetést, melyet egyáltalán adhatott, a **diszoklevelet** adományozta és pedig nagyban való gyártás-, haladás- és kitűnő minőségért. Ezen kiváló kitüntetés annál nagyobb értékkel bír, mivel az összes kiállítók közt egészben csak száz diszoklevél lett kiosztva s az országban a kőbányai polgári serfőző részvénytársaság volt az egyetlen serfőző, mely diszoklevelet nyert. Ebben az illetékes tényezők legmagasabb elismerése nyilvánul, mely az elért kiváló eredményekért méltán illeti ezen vállalatot, amely tőszegi Freund Vilmos vezérigazgató kitűnő vezetése alatt a söripar terén ily rendkívüli haladást tanusított.

— **Kvóta** volt a jelszó a most megejtett országgyűl. képviselők választásakor s az illető jelöltnek e kérdésbeni álláspontja többnyire döntő befolyással is volt megválasztására. Az eredményt láthatják tisztelt olvasóink egy az imént „Az 1896--1901-i orsz. képviselő választó kerületek térképe“ czime alatt megjelent igen érdekes kártyán. Ezen kártya foglalja a Magyarország összes választó kerületeit, pártok szerint színezve, valamint az illető képviselők neveit, továbbá a képviselőház felosztása idejéből pártállásokat, külön csoportosítva s végre látható a kártyán még egy statisztika, mely Magyarország és Budapest lakosságának hivatását és foglalkozását tünteti fel. E szép és színes kiviteltű kártya, melynek beszerzését olvasóinknak legmelegebben ajánlhatjuk, 60 kr csekély árért minden könyvkereskedésben, nemkülönben az összegre előre való beküldése mellett az orsz. képv. választóker. térképe kiadóhivatalában, Bécs, VII/1. kapható.

— **A hideg évszak** szükségleteit, szűcses szőrmeárak dus választékát Kátzer József czég (Budapest, ó-utca 44) legjutányosabban és legkitűnően dolgozza és árusítja. Az 1876-ban alapított céget ő fellege 1885-ben arany érdemkeresztel tüntette ki; az ezredévi kiállításon is általános feltűnést keltett a versenyen kívül kiállított szűcsárúival és szőrmezével.

Meteorologiai jelentés november 25-től 28-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700 l	Hő	Szél iránya és erő- sége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
25	7	80.8	-6.0	N ₁	0	—	
	2	78.8	-0.4	NW ₂	1	—	-0.2 — 6.4
	9	77.6	-4.6	—	3	—	
26	7	76.8	-5.2	N ₁	3	—	
	2	73.3	-0.6	N ₁	7	—	+0.7 — 5.2
	9	70.1	+0.2	N ₂	9	—	
27	7	65.5	+0.3	NW ₂	9	—	
	2	62.9	+3.2	NW ₂	10	—	+3.5 — 0.2
	9	61.9	+1.8	N ₂	1	—	
28	7	60.9	+0.2	SW ₁	10	—	
	2	58.2	+4.1	S ₃	10	—	
	9						

Kilátás: Borus, csapadékra hajló.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, Δ = dara.

Közgazdaság.

Baromfiak ápolása a téli hónapokban.

A vedlési időszak elmúltával nemsokára beköszönt a hideg időszak, a nappalok meg lehetőségen rövidebbek lesznek, s a hamar beálló sötétség a tyukokat az ólba kényszeríti; a nedves, ködös időjárás pedig sokszor napokig az ólban tartja a tyukokat, s így kénytelenek az állatok az idő nagy részét zárt helyen tölteni. A jó tenyésztő vagy kedvelő igyekszik a tyukok helyzetét kellemsé tenni a téli hónapokban, amiért a tyukok azután sohasem szoktak halálatlanok lenni. A tyukok ólja lehetőleg még a hideg idő beállása előtt kibővitendő, padlója tőzeggel teleszórandó; a tőzeg annál is inkább ajánlatos, mert ez a kipárolgó gőzöket magába szívja, s szükségtelenné teszi az ólnak gyakori szellőztetését.

Az ól oly tágas legyen, hogy abban a tyukok kényelmesen mozoghassanak, egy dróthálóval bekerített és fedett kifutó udvar igen czélszerű, hol a tyukok napközben ideig-óráig tartózkodhatnak. A téli hónapokban a tyukok eledele is sokban megváltozik, — ilyenkor oly magvak adandók táplálékul, melyek a zsírképződést előmozdítják, miáltal testük hőmérséklete is fokozódik, — az eledel lehetőleg gyakran változtatandó, tengeri-, kendermagkeverékkel, vagy buza-, árpa- és zabkeverék, főtt burgonya zuzott állapotban a tyukok kedvencz téli tápláléka.

Gondoskodni kell a tyukok szórakoztatásáról is, mert azt a tenyésztők jól tudják, hogy a tyuk unalmában tolvévvé válik. Ajánlatos, hogy ez elkerülhető legyen, ha gyakrabban szórunk az ólba oly keveréket, melyből a magvakat a tyukoknak ki kell keresni, például szalmát hintve a padlóra, arra szórjuk az eledelt stb., efféle módon kell a tyukoknak szórakozást nyújtani. Az ivó viz se hideg, se meleg ne legyen; a hideg viz téli időben igen könnyen ártalmukra lehet.

Vannak tenyésztők, kik tyukjaikat télen át fűtött ólban tartják; hogy ez mennyire válik a tyukoknak egészségükre és mennyire van ártalmukra, ezzel még a tenyésztők maguk sincsenek tisztában, tény az, hogy a tyukok sokkal egészségesebbek és edzettebbek, ha oly ólban tartatnak, melyben a legzordabb hidegben sem mutatkozik a legkisebb fagy, míg azok a tyukok, melyek télen át fűtött ólban tartatnak, elpuhulnak s tavaszkor rendszeren betegesek, igen könnyen dyphterát kapnak és elpusztulnak. A kik tojástermelés szempontjából tenyésztik a tyukukat, s nem tartanak nemesebb vért állatokat, azok igenis tarthatják melegebb helyeken állataikat, míg ellenben akik nemesebb vért állatokat tartanak és tenyésztenek, azok igyekezzenek tyukjaikat edzettekké, nem pedig petyhüdekké, elpuhultakká tenni.

Magyarország termő területe 43 millió 477,275 kat. hold, mely 2,667,808 birtokos kezén van. E terület a következő arányban oszlik meg:

- 1—5 holdig terjedő törpe birtok 14.2%
- 1—30 holdig terjedő parasztbirtok 18.0%
- 30—200 holdig terjedő kis középbirtok 14.4%
- 200—1000 holdig terjedő valódi középbirtok 14.3 százalék.

1000—10,000 holdig terjedő uradalmi birtok 30.6 százalék.

10,000 holdon felüli latifundium 8.5 százalék.

A latifundiumok közt első helyen állnak az Eszterháziak 421,000 kat. holddal, utánuk jó gróf Schönborn Ervin 126,000, Koburg hg. 214,838, Albrecht hg. 159,731 és gróf Festetics Tasziló 135,541 holddal. Az állam és a kath. egyházi birtok 2,403,332 kat. hold. A városok között első helyen áll Debreczen, melynek birtoka 89,260 kat. hold, utána jó Szeged 71,897, Brassó 68,104 és Kecskemét 40,104 kat. holddal.

Piaci árak.

Nagy-piac, 1896. november 26.

Buza legjobb	1 véka	1.—
" közészerű	"	—90
Kétszeres legjobb	"	—80
" közészerű	"	—75
Rozs legjobb	"	—70
" közészerű	"	—65
Zab legjobb	"	—50
" közészerű	"	—45
Kukorica (tengeri)	1 véka	—75
Burgonya	"	—35
Széna legjobb	egy szekér	6.—
Szalma legjobb	"	2.20
Bikkfa 1 köbm. keresztirányú nélkül, 1 m. hosszú	"	3.50
Cserfa 1 "	"	3.—
Tölgyfa 1 "	"	3.—
Faszén kemény	egy hektoliter	1.50
Marhahús	1 kilogramm	—36
Sertéshús	"	—44
Szalonna	"	64—76
Diszózsír	"	—75
Vörshagyma	"	—10
Fokhagyma	"	—10

Csarnok.

Eltemetett nyomok.

Megyék már. Vissza sem jövök —
Sohasem látjuk már egymást, úgy lehet.
Léptem nyomán haraszt zörög,
S a szél vörösrre fűtta az eget.

Az ut porában hosszú nyom vezet
S elvész az ajtó küszöbén;
Csak ez köt már hozzátok engemet,
Az ut porán a nyom — enyém!

Megállok még az ut felén,
És el-elnezem, hogy az őszi szél
A kerti utnak peremén
A hullott lombbal s porral tánczra kél.

Kimélve, félve, játszva átsuhan
Az uton látszó nyom felett,
Aztán befújja lágyan, gondosan —
... Hozzád az föbbé vissza nem vezet.

J. Vitrág Béla.

Az amerikai elnökválasztás titkai.

A nagy amerikai köztársaságnak meg volt a maga ártatlansági korszaka. Washington, Adams, Jefferson, Madison és Monroe erényes kortársai előtt idegen volt az arany politikai hatalma. Ezeknél a tisztességes embereknel, akik megőrizték az újvilágba letelepedett első angol gyarmatosok patriarchális, sőt puritán erkölceit, a választás csak úgy magától történt. A korteskedés csak szűk körben folyt, a legártatlannabb eszközökkel, és az Egyesült-Államokban alig volt polgár, aki hitte volna, hogy egykor a dollár lesz a leghatásosabb választási szerszám.

Tilden Sámuel nevéhez fűződik a kétes dicsőség, hogy hazájának politikai erkölcsi-

ben nagy forradalom következett be. Amde az is igaz, hogy a korrupció uralomrajutásának vádját nem szabad egészen a híres politikusra hárítani, mert a romlás már régóta megérett, mikor ő feltűnt a nyitvánosság színpadán. Az újvilág angol-szász demokráciája nem várta be az 1876-iki választásokat, hogy megfélemedezzenek azokról az előnyökről, melyeket a köztársaság alapítói hagyományoztak utódaikra.

Az új fajta választási eszközök számára akkor következett el az óra, mikor Polk elnök megvalósítani kezdte azt a maximumát, hogy a győzőknek joguk van megosztani a legyőzöttek birtokait. Tilden csak tökéletesítette az eszközöket, melyek a választást szolgálják. Ő egész egyszerűen üzletnek tekintette a politikát és ezzel nem is zudította valami nagyon maga ellen a közvéleményt, ami csak természetes egy olyan országban, hol a börze lovagjai és a bankrok tulnyomó befolyást gyakorolnak a kormányzatra. Szíve mélyében talán minden yankee meg volt győződve, hogy Tildennek igaza van, a politika üzlet és a választás hasonlít egy nagy ipari vagy kereskedelmi vállalkozás lebonyolításához, ami sok pénzt igényel és sok rejtélytel jár.

E kettő okvetlenül szükséges a sikerhez. Miként egy üzleti szindikátus, mely a végből alakult, hogy felszöktesse a petroleum-részvények árfolyamát, nem boldogul, ha teljesen a nyilvánosság előtt tanácskozik és ha nincs pénze, hogy szükség esetén összevásárolja a részvényeket: úgy annak a pártnak is, mely győztesen akar kikerülni az elnökválasztásból, jól el kell rejtenie hadműveleteinek titkait és nem szabad visszariadnia semmiféle pénzáldozattól, amely működésben tartsa a nagy választási gépezetet.

Tildennek az volt a sorsa, ami a legtöbb feltalálósé: ő maga nem látott hasznát eszméiből, az a bonyolodott és nagy áldozatokba kerülő methodus, melyet a választásokban elhalmozott, megszerezte számára a szavazatok többségét, de egy merész csíny kiragadta kezéből a győzelem gyümölcsét és ellenfele: Hayes vonult be 1876-ban a washingtoni fehér házba.

Azóta az amerikai elnökválasztások ropant pénzbe kerülnek és a pártok vezetősége minden tekintetben óriási bőkezűséget fejt ki, hogy megmutassa: elég gazdag arra, hogy a yankeeknek imponáljon.

Husz év előtt — írja Rufus R. Wilson a Frank Leslie's Popular Monthly-ben — egy szalon és néhány szoba elég volt arra, hogy a pártvezetőség hivatalát tisztességesen magába fogadja. Ma egész paloták sem elegendőek, hogy hely legyen bennük a rengeteg hivatalnoksereg számára. Vannak vállalkozók, kik azt forgatják fejökben, hogy külön, sajátágosan beosztott palotákat emeljenek, hogy a pártvezetőségeknek adják bérbe azokat és úgy számítanak, hogy a bér, amit pár hónap alatt ilyen módon kapnának, bőséges haszon volna a befektetett tőke után még akkor is, ha a pompás házak egy-két évig ezután üresen állanak. A politikusok pedig úgy vélekednek, hogy nemsokára mindenik pártnak külön bankot kell alapítania, mely az elnökválasztáskor fölmerülő finanziaális üzeneteket lebonyolítsa.

Amerikában a választási hadjárat valóságos exact tudomány. Adva van bizonyos számú dollár, ebből mathematikai biztossággal lehet kiszámítani, melyik pártt lesz a

győzelem? És ugyan hogy oszlanak meg a dollárok?

Mindenekelőtt ezer meg ezer választási ügynökre van szükség és ezek korántsem dolgoznak ingyen vagy hazafias felbuzdulásból. Ezeket fizetni kell, még pedig jól, mert sokat fáradsz. Következik a táviratok számlája. Parker konzul számítása szerint a választási mozgalom ideje alatt mindegyik párt nem kevesebb, mint százhuszezer forintot ad ki hetenkint táviratokra.

Husz gőzsajtó dolgozik éjjel-nappal egy egész héten át és szakadatlan árbán önti a sok nyomtatványt, amivel elárasztják az Egyesült Államok területét. Ez a machináció is nyeli a pénzt, még pedig meglehetősen haszontalanul, mert tapasztalt politikuskok állítása szerint ezeket a nyomtatványokat nem olvassa senki és vajmi kevés hatást tesznek.

Nem sokkal több a bizalom a szónoklatok iránt sem. Hell Dávid legalább, akinek stratégiai ügyességét New-Yorkban nagyra becsülik, kijelentette, — olvassuk a „Leslie's Monthly”-ban — hogy azok a beszédek, melyeket a körutazásra küldött szónokok mindennap más-más városokban elmondanak, nem érnek semmit. Legfeljebb föllekesítik az egyazon véleményen levők gyűlését, de mint propaganda-eszközök, nem térítenek meg senkit.

Valamikor az ilyen szónoki körutazások nagy számokkal szerepeltek a kiadások rubrikájában, ma már ebben a tekintetben takarékosabb a pártvezetőség. Mindamellett még mindig szép számmal fogadják fel szónokokat, akik ékesszólásukat a párt szolgálatába adják. Némelyik, az utiköltségen kívül, 300 forintot kap hetenkint, az első tenoristák háromezer forintig is felviszik, de ezek nagyon ritkák. A pártvezetőség különben csak úgy dűskálhat a szónokokban. Rengeteg a Demosthenesek száma, kik nap nap után ajánlkoznak, hogy napszámba szónokolnak, nem számítva azt a kis próbaszónoklatot, melylyel a bizottság kegyeit megnyerni törekednek.

Am ezeknek a munkájában nem sok a köszönet. Annál több hasznot hajtanak azonban a választási ügynökök, kik házról-házra járnak és odahaza kapacitálják a választókat. A legutóbbi választás alkalmával nem kevesebb mint másfél millió ilyen ügynök volt munkában, akik mind fizetést huztak. Némelyek hat hónapra, mások csak egy napra voltak szerződötve és tulajdonképpen ők azok, akik a választási költségek óriási összegén osztozkodnak.

És ez az összeg valóban óriási. A Contemporary Review számítása szerint a legutóbbi választás mindkét pártnak összesen mintegy száz-százhusz millió forintjába került.

Honnan kerül elő ez a tengersok pénz? A pártvezetőség mindenekelőtt megadóztatja azokat a városokat, melyekben a képviselők összejönnek, hogy kikiáltás a párt jelöltjét. Az idén Saint-Louis csak oly feltétellel kapta meg a tisztességet, hogy a republikánus gyűlést ott tartásuk meg, hogy kötelezte magát a gyűlés összes költségeinek a fedezésére; egyszersmind magára vállalta, hogy kifizeti a pártnak 1892-ből maradt adósságait, ami mintegy 80 ezer forintot tett ki.

Nagyban hozzájárult a költségek fedezéséhez azelőtt az a szokás, hogy azok a hivatalnokok, kik a párt kegyéből jutottak különböző kényelmes állásokba, egy féle

fizetéseket pártcélokra engedték. — ma azonban ez a jövedelemforrás jócskán megcsökkent. Annal bőségesebben adóznak azonban a vagyonos párthívek.

A választásra elköltött száz vagy százhusz millió forintnak körülbelül a kétharmad részét az amerikai plutokracia tagjai adták össze. Az a milliomos, aki 60—100.000 forinttal járult a költségek fedezéséhez, nem tartozott a ritkaságok közé, sőt akadt olyan is, aki 600—800.000 forintot bocsátott a párt rendelkezésére.

Ezek az áldozatok korántsem önzetlenek. A milliomosok mindenekelőtt épp oly kényszer alatt állnak arra nézve, hogy a választási kiadások fedezésében jelentékeny összegekkel szerepeljenek, mint ahogy fényes esküvőket kell tartaniok és nem lakhatnak kicsi házakban. A hiúság kérdése ez is, mint bármily más fényűzés.

E mellett érdekeik is vannak, hogy pártjuk győzzön. Amerikában a pártok közgazdaság alapján különböznek egymástól és a várn-rendszer az, amiben homlokegyenest elternek egymástól. Az egyik párt a magas zámoknak a híve, a másik a szabad kereskedelem evangéliumát vallja. Amaz arany-pénzt akar, ez szabaddá akarja tenni az ezüstpénzverést. Mindez pedig nagyon belesnyúl az egyes emberek érdekeibe. A gyárosnak létkérdés, hogy a protekcionista párt győzzön, mert máskülönbben megrontja üzletét az európai verseny, az ezüstbányák tulajdonosai pedig nagyon jól tudják, miért áldoznak milliókat az ezüstpárt céljaira, a győzelem esetén bányáik értéke rengeteg módon megnövekszik.

Vannak végül olyanok is, akik mindkét pártra áldoznak. Ezeknek mindig szükségük van a párt kegyeire és mert nem biztos, melyik párt jut uralomra, ragaszkodnak mindkettőhöz. Kifűnő eszme, de ime, már oly messze értünk a tiszta meggyőződéstől és a hazafiságtól, hogy árnyékát sem lehet fölfedezni.

(E—s.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Kenyed.

Nyílt tér.

(E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.)

Köszönet.

Felejtethetlen néhai Rózánk halála alkalmával igen sok nyilatkozatot vettük a fajtalmunkban osztozó szíves részvétnek. Sokkal mélyebben vagyunk sujtva, semhogy ez idő szerint a résztvevők mindenikének külön mondhatnánk köszönetet; épp azért e pár sorban fogadják úgy azok, kik személyesen, mint azok, kik levélben vagy táviratban nyilvánították vigasztalan bánatunkat enyhítő részvétüket, mélyen érzett hála- és köszönetünk kifejezését.

Balázsfalva, 1896. nov. 26.

Dániel István
takarékpénztári igazgató
és neje.

514—1896 szám.

Árverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881 évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírrá teszi, hogy a kolozsvári kir. törvényszék 1896. évi 7200. számú végzése következtében dr. Gál Béla ügyvéd által képviselt Deutsch Adolf javára Hari Szalai Pál ellen 470 frt s jár erejéig 1896. évi július hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 640 frtra becsült 80 szeker szénából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a m.-ujvári kir. bíróság 2533—1896. számú végzése folytán 470 frt tőkekövetelés, és eddig összesen 37 frt 54 krban bíróság már megállapított költségek erejéig Hari községében végrehajtást szenvedett lakásán leendő eszközölésére 1896. évi december 5. napjának d. e. 10 órája határidőül kitűzték és ahhoz a veuni szándékozók oly meggyőzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adani.

Kelt Maros-Ujvárt, 1896. évi november hó 11-ik napján.

Dergán János,

kir. bírósági végrehajtó.

933—96 1—1

Eladó házastelek.

A fürdő-utca 14. és Alszeg-utca 6. számú

házastelek

eladó, értekezhetni a tulajdonossal.

928 2—2

A Gschwindt-féle Portorico rum

a legjobb tea-rum.

Kapható minden fűszer- és csemege-kereskedésben

• 1/1, 1/2 és 1/4 literes palaczkokban.

Kérjük az eredeti kiállításra tekintettel lenni, minthogy több oldalról utánoztatik.

Minden palaczk czimkéje és ónkupakja cégünkkel van ellátva.

919 3—7

1896. évi
2891. szám.

Árlejtési hirdetés.

A marosújvári és deésaknai m. kir. sóbányahivatalok részére 1897. évben a következő termények és anyagok szükségesegek.

I. Marosújvár részére:

Elegybuza . . . . . 2000 hliter
Tengeri (törökbuza) . . . . . 1200 „
Petroleum I. minős. amerikai 8000 kgr.
Faggyugyertya . . . . . 6000 „

II. Deésakna részére:

Petroleum . . . . . 600 kgr.
Faggyugyertya . . . . . 1000 „

Ezen termények és anyagok szállítást elvállalni szándékozók felhivatnak, hogy 50 kros bélyeggel ellátott és 5%-nyi bánatpénzzel felszerelt, esetleg csak egyes tárgyakra és hivatalokra vonatkozó, — a pályázati feltételekben meghatározott módon kiállított írásbeli ajánlataikat **1896. évi december hó 14-én délelőtt 10 óráig** — „Ajánlat anyagok szállítására” feliratu borítékban lepecsételve — ezen királyi főbányahivatalhoz nyújtsák be.

Az árlejtési és szerződési feltételek alólírt m. kir. sóbányahivatal irodájában, a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Magyar kir. sóbányahivatal
Maros-Ujvárt, 1896. évi nov. 22.

Életnagyságu

arczkép

kréтарajzban.

Legszebb szobadisz.

Legkedvesebb emlék.

Legalkalmasabb ajándék.

Karácsony és újévre.

Egy legújabb módszer segítségével 24 óra alatt életnagyságu mellképeket készítenek művészies kivitelben, eddig még soha el nem ért rökéletességgel és olcsó árban.

Tessék árjegyzéket kérni.

KOHN DÁVID, Budapest, Károly-körút 17.

Ügynökök mindenütt kerestek nek.

Jelzálog-kölcsönök

földbirtokra 3 és fél százalék, házakra 4 és fél százalék, másnemű ingatlanokra 5 százalék mellett legmagasabb összegekben ajánlunk. E kölcsönök konvertálásoknál bélyeg- és illetékmentességet élveznek. Erdőkihasználások, birtok-parcellázások átvétele. Birtokszövetkezeteknek hosszú lefizetési tartamra eladatnak.

„Magyar Lloyd” közgazdasági vállalat.

Budapest, Király-utca 70. sz.

923 3-8

Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság

Maros-Vásárhelyt.

(Befizetett alaptőke: egy millió korona.)

a) Pénzbetéteket vesz át naptól-napig, vagyis a betét napjától a kivét napjáig való kamatoztatás mellett és azokat rendszerint mindig felmondás nélkül fizeti vissza.

b) Váltókat leszámítol és visszleszámítol.

c) Jelzálogkölcsönök nyujt földbirtokra.

AZ összes kölcsönök igen mérsékelt kamat és **kedvező visszafizetési feltételek** mellett nyujtatnak.

927 2-6